

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 «
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 «
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadásán
vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Országos gazdagylés.

»Akié a föld, azé az ország«: néhai Károlyi Sándor grófnak ez a szállóigévé vált mondása valóságos világító fáklya azon az uton, amelyen a magyar birtokpolitikanak haladnia kell. Az utóbbi évek leforgása alatt ugyanis a földbirtok Magyarországán mintha veszíteni kezdene ingatlan jellegéből. A nagy bankok pénzeszekerényeiben milliók halmozódnak össze, ellenben a földbirtok forgácsolódik s napnap után több birtok cserél gazdát. Nem érdektelen azonban vizsgálattárgyává tenni, hogy kiknek a kezébe kerül különösen azoknak a birtoka, akiknek a kezébe a nyomoruság vándorbotot ad s kiűzi őket a tengerentúlra. Észre vehetjük első sorban is, hogy a nemzetiségi vidékek nagy pénzintézetei milyen mohósággal teszik rá a kezüket a dobra kerülő birtokokra. Az újabb keletkező birtokos osztálynak szintén valami sajátos kozmopolita nemzetietlen jellege van, ami meglátszik társadalmi életünkön is.

Vajjon mindezen dolgok láttára nem itt van-e a legfőbb ideje annak, hogy a magyar birtokpolitika kormányrudját nemzeti irányba tereljük. Igen, itt az ideje annak, hogy tegyünk valamit, hogy a

magyar földet magyar kézben tarthassuk meg. Középosztályunk, amely a nemzeti tradíciókat leginkább ápolta, jobbára elpusztult. Pedig középosztály nélkül nincs egészséges társadalmi élet. A földbirtok megosztásnak tehát előbb utóbb irányt kell adnunk, hogy a társadalmi osztályok között fennálló fokozatokat visszaállítsuk s azokon a vidékeken pedig, ahol a földbirtok ellenséges indulatu nemzetiségi kezébe került, iparkodjunk hazafias nemzeti érzéstől áthatott szigeteket beékelni ezen birtokok közé.

A birtokpolitikanak nemzeti irányba való terelése tehát igen komoly és jelentőségteljes megoldásra váró probléma. A Kecskeméti ma tartandó országos gazdagylésnek is a helyes birtokpolitika lesz egyik legfőbb tárgya. Mezőssy Béla a volt földmivelésügyi államtitkár Darányi Ignácnak e kiváló munkatársa fog e kérdésről előadást tartani s bizonyára teljes alaposággal ki is fogja jelölni a helyes nemzeti birtokpolitika legközelebbi teendőit. Darányi Ignác volt az, aki a telepítésről és parcellázásról annak idején általános rokonérzéssel fogadott törvényjavaslatot készített, melyből azonban — sajnos — a mai napig sem lett törvény. Ebben a törvényjavaslatban gon-

doskodás volt arról, hogy az észszerűtlen és spekulatív birtok feldarabolások megszűnjenek, illetve a parcellázásra és telepítésre jövőben az állam ügyeljen fel. Ez utóbbira különösen nagy szükség volna, hiszen a spekuláció már annyira rátette a kezét a parcellázási üzletre, hogy igen sok kisembert a drága pénzen megvett 1—2 hold nem hogy anyagi helyzetének javulását, hanem ellenkezőleg a romlását idézte elő.

De szükséges az állami felügyelet abból a szempontból is, hogy nemzetiségi vidékeken a feldarabolt apró birtokok közé be lehessen ékelni egy-egy szigetet, amelyen erős magyar érzésű középbirtokos, vagy több kisbirtokos valóságos hullámzó gátként szerepelne a nemzetiségi mozgalmak viharai közepette.

Alig van vidéke az országnak, amely ne szenvedne a helytelen birtokfeldarabolások miatt. A telepítés és parcellázás kérdése tehát érdekli az egész ország gazdaközönségét, éppen ez okból nagyon fontos a Magyar Gazdaszövetség kecskeméti gazdagylés. A nemzeti birtokpolitika olyan kérdés, amit helyesen csak az egységes gazdaközvélemény oldhat meg.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A névtelen levél.

— Nagymama?
— Kicsikém!
— Mi az a névtelen levél?
— Ugyan mit érdekelhet az téged, hiszen nem értenéd...
— Mondd meg, nagymama.
— Nos: az egy gyalázatosság.
— Ah!
(Csend. Line mélyen elgondolkodik. Az öreg tovább olvassa Erckmann Chatrian regényét.)
De a leányka újra kezdi:
— Nagymama!
— .....
— Miért gyalázatosság az?
— Ah, gyermekem, milyen hiábavaló kérdéseket teszel!
— Mindig azt mondjátok, ha valamit kérdezek. Így én semmit se fogok megtudhatni. (Az öreg asszony leteszi pápaszemét és a könyvet is.)
— Azért gyalázatosság, gyermekem — mondja — mert az olyan ember, aki nem vállalja a felelősséget tetteiért, leveleiért vagy szavaiért, becstelenséget követ el. Megértetted?
— Nem nagyon.
— Gondoltam. Nos, ha az ember meg akar valamit valakinek mondani, hát nyíltan a szemébe mondja és nem bujkál. Most érted-e?
— Igen, nagymama. Azt jelenti, hogy nappal mondjunk gorombaságokat az emberek-

nek, mert akkor világosabb van. Es aztán a levélben a nevünket és a lakásunk címét is oda kell írunk.

— Körülbelül ez az. Es most te mond meg, miért kérdezted ezt tőlem?

Line komoly képpel húzza fel a bábuja ballárára a cipőt.

— Ah, nagymama, ez nem az én titkom, ez háztartási dolog.

— Mit beszélsz te itt?

Line ég a vágytól, hogy beszélhessen — alapján. Az ajtóhoz lép és hallgatózik.

Majd rejtélyes hangon, titkolózva szól:

— Nos, ma reggel történt. mikor Valentin kimentünk... Ugy látszik, hogy a gyümölcsárús megverte a feleségét, mert az bujcskát játszott a szenes legénynyel. Erted? De hát mit nevezsz ezen?

— Semmit. S aztán?

— A gyümölcsárús nem tudott a dologról semmit eleinte, de valaki egy névtelen levelet írt neki és ebből megtudta és méregbe jött, s ráütött a feleségére. Na, hitted volna, hogy némely férfinak ilyen gonosz jellege van? Igazán nem érdemes férjhez menni!

Ég felé emeli szemét. Az öreg nagyanyó követi példáját.

Line néhány nap óta a legboldogtalanabb kis leány. Line lopott. Ah, nem pénzt s nem is valami különös dolgot. Hanem azért mégis magáévá tett egy tárgyat, ami nem volt az övé. Veszülletett becstelensége elbukott a kísértésben s elkövette azt a mozdulatot, amit az erkölcs megbélyegez és a törvény megbüntet.

Mert hát olyan szép volt az a jól kihe-

gyezett, fényes, sárga ceruza, az oldalára írott arany betűkkel! Oly régen volt ez már az ő álma, ambíciója!

Mikor először látta az asztalon, nem is gondolt rosszra. Eleinte csak gyönyörködött benne, aztán bátrabb lett és meg-megbókta az hüvelykujjával. Ekkor legurult. Gurulni kezdett az asztalon s azt meg kellett akadályozni, hogy a földre essék! Bizonyosan egészen magától potylyant belé a kis, fehér kötény zsebecskéjébe.

De Line azóta nem eszik, nem alszik, s egyre rémülődzik, hogy fejtedezik a bűnét. Néha izzadság veri ki a homlokát, s a lelki-furdalás nem hagyja nyugodni.

Ugy olvasta egy könyvben, hogy a parkett kockái alá legjobb a lopott tárgyakat elrejtetni. O is úgy tett a lopott ceruzájával. Nem mert vele játszani, nem nézhette meg, nem örülhetett neki.

De hát hogyan tegye vissza. Hiszen a háiban oly pedáns a rend, hogy senmi sem hányódik el soha. Es az íróasztal mindig kulccsal van bezárva!

De hát talán észre sem vették, hogy elveszett. — Vagy azt hiszik, hogy valamelyik butordarab mögé esett. Es mit mondanának, ha magától, csodaszzerűen egyszerre viszkakerülne?

De mind e kérdéseknél jobban bánja Linet az a körülmény, hogy belső élete is egészen megzavarodott. Mindig úgy érzi, mintha hamu volna a szájában, mintha a lába és a kezei tele volnának csirizzel. Megveti önmagát, de fél a vallomástól.

Es aztán, mint mindenki, akinek nem nyugodt a lelkiismerete, attól, hogy megfigyelik minden mozdulatát.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, június 20.

Berzeviczy Albert elnök fél 11 órakor nyitja meg az ülést.

Uj indemnitás.

Napirend előtt

Lukács László pénzügyminiszter benyújtja az egy hónapra szóló indemnitás törvényjavaslatát.

Sándor Pál retirál.

Szmrecsányi György: Sajnálattal tapasztalja, hogy a kultuszvita folyamán, többször méltánytalan támadás érte a katolikus papságot. A múlt ülés alkalmával Sándor Pál Baros Jánosnak reflektálva, annak a kijelentésére ragadtatta el magát, hogy egy Kossuth-utcai kereskedő vallomása szerint a bizonyos cikk vásárlóinak kilencven százaléka van. Csodálkozik, hogy Sándor Pálnak kijelentése nem részesült elnöki megtorlásban. A szóla Kossuth-utcai kereskedőtől nyert felvilágosítás alapján konstatálja, hogy Sándor Pálnak nincs igaza abban, amit a papokról mondott.

Sándor Pál: Nem volt szándékában a katolikus papságot támadni, mely testületet nagyra becsüli, azonban ami Szmrecsányinak az elnöki rendreutasítás elmaradása miatt elhangzott panaszát illeti, hivatkozik arra, hogy a néppárt nem kifogásolta azt, hogy Polónyi Géza egy katolikus papról tett sértő megjegyzést.

Elnök figyelmezteti Sándor Pált, hogy neki nincs joga az elnökség eljárását bírálni.

Sándor Pál kijelenti, hogy a papokra vonatkozó kijelentését egy jóbarátja, katolikus képviselőtársa állítására tette s bizott az illető szavahihetőségében.

Különbön sajnálkozását fejezi ki. (Helyeslés a néppárton.)

Rakovszky indítványa.

Napirend értelmében sorra kerül az inkompatibilitási törvény eltörlésére vonatkozó törvényjavaslat indokolása.

Rakovszky István: Kijelenti, hogy a tárgy jellege megkívánja, hogy kemény hangon szólaljon fel.

Elnök figyelmezteti a szónokot, hogy al-

kalmazkodjék a házszabályokhoz és tartózkodjék a összeférhetetlenségi törvény ítéletének bírálatától.

Rakovszky István: Vagy tartásák tiszteletben az inkompatibilitási törvény rendelkezéseit vagy töröljék el a törvényt.

Elnök a szót rendreutasítja.

Rakovszky István kijelenti, hogy a körülmény, mely felszólásra készítette, oly rendkívüli, hogy a legteljesebb szólásszabadságot kell igénybevennie, ha a házszabályok nem nyújtják neki azt a szabadságot, hogy indoklását teljes nyomatékkal adja elő. Akkor kénytelen lesz elállani a szótól. A szóla kilejti, hogy képviselői reputációjára és kötelességének gondos teljesítése szempontjából mily szükséges az összeférhetetlenségi törvény rendelkezésének betartása. A két legutóbbi összeférhetetlenségi törvény közül a Lévy báró ad okot nagyobb megütközésre. Az állás, melyet képviselői hivatásával össze nem férhető módon betöltött, nemcsak részrehajlatlanság és törvény önzetlenség szempontjából veszélyes, hanem tartáhatatlan azért is, mert képviselői kötelességének nem tehetett miatta eleget. Ezt mutatja az a jelenség, hogy Lévy báró és Széchényi gróf kénytelenek voltak a Háztól szabadságot kérni. A szóla a méltánytalanság illusztrálására felolvasni készül a »Pesti Hírlap« egyik vezércikkét.

Elnök: Figyelmezteti a szónokot, hogy csak abban az esetben olvashatja fel Rakovszky a cikket, ha a cikkben foglaltakért felelősséget vállal. (Zaj. Elnök csenget.)

Polónyi Géza: Ez a szólásszabadság?

Elnök: Szólásszabadság van, de sértésszabadság nincs. (Elnök helyeslés a jobboldalon.)

Rakovszky István: Ha megjelenik egy sértő cikk, azt akarja indítványozni, hogy megtorló eljárás tétessék folyamatba, lehetetlen azt a cikket fel nem olvasni. (Helyeslés a néppárton.)

Elnök: Ha a szóla nem azonosítja véleményét a cikk sértéseivel, akkor megilleti a felolvasás joga.

Rakovszky István: Felolvas egy cikket, mely erősen bírálja az összeférhetetlenségi bíróság két utolsó ítéletét. Szóva teszi annak a névsornak összeállítását, melyből a jurt kisorsolták. Olyanok is vannak a névsorban, akik mikor a törvényt hozták, harcoltak ellene. Ezek elfogultak. (Helyeslés.)

Elnök: Kijelenti, hogy a névsor összeállításánál méltányosan járt. Bár nem magyaráz-

hatja Rakovszky szavait olyképpen, hogy Rakovszky az ő elnöki kötelességének teljesítésében kifogásolni valót találna, mégis megragadja az alkalmat, hogy korrektségét igazolja a Ház előtt.

Rakovszky István: Azt kívánja, hogy az összeférhetetlenségi ügyekben független bíróság hozza az ítéletet. Ez a terv már a törvény megalkotásakor felmerült, most elérkezett az idő, hogy miniszterelnök elvének megfelelően reform történjék ezen a téren. A politikai élet tisztasága nevében kéri indítványának elfogadását.

Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök: Bár elvben ő is szükségesnek látja az összeférhetetlenségi törvény revízióját, Rakovszky az az eljárása, hogy a bíróság ítéletét oly szigorú bírálat tárgyává tette, visszatartja attól, hogy most támogassa a revízió eszméjét. Meg van győződve, hogy a bíróság a legjobb meggyőződése szerint járt el. A maga részéről a választási reformokkal kapcsolatban fogja a revízió javaslatát előterjeszteni. Kéri a javaslat elvetését.

Elnök jelenti, hogy Justh Gyula husznál több aláírással ellátott írott indítványt nyújtott be névszerinti szavazat elrendelésére.

Szünet után

a megejtett névszerinti szavazás alapján Rakovszky indítványát elvetik.

Mentelmi ügy.

Szmrecsányi György: Mentelmi bejelentést tesz Beszkid Antal képviselő ügyében, akit tudvalevőleg beszámoló útján Podolinban és Kislonnicon a csendőrség megakadályozott abban, hogy a bejelentett népgyűlésen elmondhassa beszámolóját. Midőn pedig kérdezte, hogy kinek parancsára hajtotta végre a csendőrség a népgyűlések megtartásának megakadályozását, azt mondta a csendőrőrmester, hogy ez a szolgabíró parancsára történt. Ilyképen Kurovsky Géza lubló szolgabíró Beszkid Antal mentelmi jogát megsértette. Kéri az elnök intézkedését záros határidő alatt.

Elnök az ügyet a mentelmi bizottsághoz utasította.

A Ház 3 napi záros határidőt tűz ki a jelentéstételre.

Ezután áttértek

az igazságügyi tárca

költségvetésének tárgyalására.

Nagy Ferenc előadó: Hosszasan ismerteti a javaslatot. Szól a bírói kar statusrendezéséről. Szükségesnek tartaná a mi viszonyaink közt az automatikus előléptetést. Kívánná, hogy a bírói karba minél nagyobb számban aktív ügyvédek is meghívassanak. A bíróképzés reformjáról szólván, bírálja az abban kontemplált javaslatok célszerűségét. A jegyzői kar, a díjnokok és kezelő személyzet statusrendezésében a javaslat már előrehaladást mutat fel, de meg e tekintetben is volna kívánni valót.

Attér ezután az igazságügyi politikai kérdések bírálatára. Kifogásolja, különösen a Curia azt a nagy restanciát, melyről a jogkereső közönségnek állandóan van alkalmá meggyőződni. Őka pedig ennek leginkább az, hogy a kisegítő bírák száma a legutóbbi 4 évben 27-ről 9-re apadt és különösen még, hogy a Curia idejéből sokat vesz el a képviselőházi bíráskodás. Kéri a minisztert, hogy e tekintetben is találjon módot az anomáliák megszüntetésére.

Az ügyvédképzés reformjánál: a numerus clausust olyan fel-telbukkanó kérdésnek tartja, nem hiszi, hogy ez célhoz vezetne. Társadalmi uton kellene e tekintetben tenni valamit. A költségvetést általánosságban és részleteiben elfogadja.

Szalay Mihály: Az előadó ur adós maradt annak a bizalomnak megindokolásával, mellyel a tárca költségvetését elfogadásra ajánlotta. Ő is elismeréssel van a miniszternek fényes kvalitásaival, jogászai tehetségével szemben, de a javaslatot sem egyéni, sem pártpolitikai szempontból nem fogadja el.

Es a véletlen úgy hozza magával, hogy atya ezen az estén éppen azt a jelenetet olvassa fel a mamának a regényből, amit olvas, ahol Jean Valjean (A nyomorultakban) így szól Mondparnassehoz: — Ah, te tolvaj akarsz lenni. De ugyan tudod e hát, mi az a tolvaj? Tíz óra van. Bezárja a könyvet és a feleségéhez fordul:

— Kedvesem, mondd, megtalálták már a ceruzát?

— Nem.

— Jól van. Holnap majd tudatom a rendőrségen. Bizonyosan a szobaleány lopta el.

Line felnéz. Mariet gyanúsítják, talán el is fogják és bebörtönözik. Jó egek, mit lehet itt tenni?

Nem messze a lámpától Line halásápadt arccal, s térdén összekulcsolt kezekkel ül. Nem játszik, nem beszél. Kis, kerek arca, nagy szemei olyan kifejezésűek, mintha valami nagy elhatározásra készülne. Mintha a kitörést várná.

Az atya, miután hazajött a hivatalból, be-bemegy, a saját szobájába, s átöltözik. Most fog a rendőrségre menni. Leült az asztal mellé és bejelenti:

— Előbb írok egy levelet a rendőröknek.

Line nem mozdul.

De az íratóspapíros kétfelé van nyitva, s a papa valamit lát rajta.

— Mi ez? — kérdi feleségéhez fordulva.

— Nem tudom, barátom.

Oh, az a szegény kis cim, az a rosszul megírt, eldülő vonásokkal megírt levélke! Mintha részeg legyek mártották volna tentába a lábacskaikat s azok jártak volna táncot a papíron. De mégis: ott van a név, a szám és az utcanév.

— Nekem szól? — kérdi mintegy önmagához beszélve a Line édesatyja. Felnyitja a borítékot és hangosan olvasni kezdi:

Uram,

Eszt azér írom, hogy megmongyam, hogy Mariet nem kell bezárni, hogy nem ő, hanem a magga kislánya lopta el a szeruzát.

Névtelen.

— Line, gyere ide. Igaz, hogy te lop-tad el?

Az összeszorított fogak között egy görcsös »igen« hallatszik.

— Es? ... Mi ez? ... Mi van a kezeden? Hiszen ez tent!

A leleplezett Line nem hallja az atya hangjának meleg remegését sem a meghatott mosolyt a dus szakáll alatt nem látja. Eszébe jut a nagymama mondása a névtelen levélről, hát szégyenkezve, de mégis bátran mondja:

— Miután már úgy is becsutottam, hát megpróbáltam egy másik csunya dologgal jóvátenni az elsőt ...

Séverine.

Szalay Mihály beszédét befejezi, a polg. perrendtartással foglalkozik.

Ráth Endre az igazságszolgáltatásról beszél. Ülés vége 3 órakor.

Igaztalanul meghurcolt tanító.

A napokban két nagyvárad-i lap is, a *Nagyvárad* és a *Friss Ujság*, megtámadták a váradszöllősi tanítót, Csáky Mihályt. Ráfogták, hogy üti-veri, kinozza a rábizott gyermekeket. Megneveztek egy sereg gyermeket is, akik állítólag mind azt vallották, hogy a tanító kegyetlenül veri őket. Ezzel vonatkozólag vettük az állítólag betegre vert gyermekek nyilatkozatát, melyben a vádat teljesen megcáfolják a következőkben:

Nyilatkozat. Alulírottak, mint a várad-i lapban felsorolt gyermekek szülei igazoljuk, miszerint arról, hogy Csáky Mihály tanító ur, gyermekünket ütné-verné, tudomásunk nincs és a legnagyobb megbotrányozással vagyunk úgy a beadó rágalmazó, mint a sajtóval szemben és ha fenyitné is, akkor is a szülői kötelességét teljesítené. Váradszöllős, 1911. jun. 19-én. Stokker Mihály, Tóth Imre utkarparó, Stokker Lajos ács, öz. Paur Gáspárné (árva Reteg Kati nagyanyja), Krop József kőműves iparos, Hajdu József ács, Szűts István.

De nyilatkozik a meghurcolt tanító hivatali felsőbb hatósága is, az alábbiakban:

Két nagyvárad-i napilapnak Csáky Mihály váradszöllősi róm. kath. kántor-tanítóra vonatkozó legutóbbi közleményei kapcsában — nevezett tanító kérelmére a helybeli iskolaszék részéről készséggel igazoljuk, hogy iskolaszékünk előtt, mely az iskolai »Rendszabályok« 35. § a értelmében első sorban hivatott és jogosult ítélkezni a szülők és tanító közt felmerülő minden panaszos ügyben — Csáky Mihály kántor-tanító ur ellen itt működése óta senki semmiféle okból panaszt vagy vádat nem emelt.

Váradszöllős, 1911. június 20. Kopasz István, világi elnök. Szabó János, gondnok.

Végül a váradszöllősi szülők is nyilatkoznak, a kiket valósággal fellázított és megbotrányoztatott a tanítójuk ellen indított hajsza. A következőket írják:

Nyilatkozat. Alulírott szülők ezennel egyértelműleg kijelentjük, hogy a »Nagyvárad« című napilap folyó hó 11-iki számában megjelent és Csáky Mihály kántortanító működését bíráló cikk tartalmával egyet nem értünk, mert gyermekeink évek óta Csáky tanító iskolájába járva a legjobb eredménnyel végzik az osztályokat és jogos panaszokkal sohasem álltak elő. Csak rossz indulat és megbizhatatlan forrásból eredő rágalom idézhette elő Csáky tanító méltatlan meghurcolását. Mint eddig, úgy a jövőben is bizalommal bocsátjuk gyermekeinket tanítónk iskolájába. Váradszöllős, 1911. június 14-én. Répászki József, Tóth Imre, Katona Sándor, Schmidt József, Szlafkai Ferenc, Séra Dénes, Guzmányi János, Béres István, Szidor Mihály, Szabó János gondnok, öz. Szarmati Tamásné, Szlafkai István, Roskovits Béla jegyző, Hubert József, Jéger József, id. Jéger Ignácz főbíró, Kopasz István, Ridi József, Gy. Oszvát József, Bagosi István, Kazánai József, Huvé János, Zsiros Miklós, Peizs Károly, Barátky Lajos, Stokker Lajos, Bogdandi Gusztáv, öz. Paur Gáspárné, László József, Krop József kőműves, Lekker Márk

Ezek után nem nehéz megítélni, micsoda alapokon indulhatott meg az a sajtó hajsza, mely egy 24 év óta kifogástalanul működő, nagycsaládu, beteges embert akart lehetetlenné tenni.

A Zsilinszky-fiuk ügye az esküdtek előtt.

A békéscsabai tragédia.

Félkilenc órakor nyitotta meg a mai tárgyalást Gálbory József törvényszéki elnök. A budapesti Friss Ujságban megjelent cikksorozatot olvassa fel folytatólagosan Tóth bíró.

Nagyon fontos a cikkek sorrendje. Május harmadikán a *budapesti Friss Ujság* a »Parasztkirály birodalmában« címmel sorozatot kezdettl amely több mint egy hétig tartott. Achimró, a dott fotografiákat és állandóan súlyos vádakkal támadta.

Intervjúk és adatok vannak idb. Zsilinszky Endrétől, Korossy László főjegyzőtől, Székely Lajos ügyvédtől, Sailer Elek főszolgabirtól és Szeberényi Lajos lutheránus lelkésztől. Ezekre Achim azzal válaszolt, hogy megvásárolta a *békéscsabai Friss Ujságot* és egyenként akart felelni Zsilinszkyék vádjaira. *Csabai arcképek* címen kezdte meg a cikksorozatot, de már az első két cikk megjelenése után megtörtént a tragédia.

Mikor Zsilinszkyék értesültek arról, hogy Achim megvette a Friss Ujságot, megalapították a *Szabadság* című lapot azzal a céllal, hogy Achimot lehetetlenné tegyék.

Az elnök megállapította, hogy az utolsó cikk május 14-én jelent meg és hogy ez az a cikk, melynek elolvasása után és hatása alatt a vádlottak cselekedtek.

Mikor befejezték a cikkek felolvasását, újból tanukihallgatásokhoz kezdtek. Az elnök azonban pótlólag megkérdezte Zsilinszky Gábor-t:

— Tegnap ön azt mondta, hogy azért lőtte le Achimot, hogy megmentse a testvérét, akit Achim maga alatt fojtogatott. Miért nem huzta le róla, hiszen ez nem lett volna olyan veszedelmes.

Zsilinszky Gábor: Fel voltam indulva, ez nem is jutott eszembe, hallottam a bátyám segélykiáltásait, önkénytelenül a revolveremhez nyultam.

Achim Iona kihallgatása.

Achim Ionát hallgatta ki ezután az elnök Achim nagybátyja volt.

— Jelenvolt, mikor Achimot megölték?

— A Zsilinszky-fiuk nyolc óra után érkeztek Achimhoz. Egyikük megkérdezte, hogy itthon van-e a képviselő ur és be lehet-e menni. En erre bementem a nagyságos urhoz, aki visszaüzente, hogy várjanak, amíg felöltözik. Kiküldött újságokat, hogy olvassanak addig.

— Az egyiknél vastag bot volt?

— Nagyon vastag, mint egy karó.

(Elnök felmutatja a bűnjelként becsatolt barna botot.) Ez volt az?

— Nem, hanem egy vastagabb.

— Jól emlékszik?

— Igen. Otthagytam őket. Alig mult el azonban egy perc, már kiáltásokat hallottam. Vicián kérdezte, hogy kik voltak ezek, Achim azt felelte, a Zsilinszky-fiuk. Odaszaladtam, akkor már rohant ki a két fiatalember, az öreg Vicián utjukat állta és mankóját rájuk emelte, de az egyik mellbevágta. Nem tudom melyik. Az egyik ráfogta a revolvert Viciánra. Achim az előszoba küszöbén állott.

— Volt-e bot nála?

— Nem.

Az elnök ezután felmutatja Achim fekete pálcáját, melyről a Zsilinszky-fiuk azt állították, hogy az Achim kezében volt. Achimné tegnap

azt vallotta, hogy ez a bot Achim felgyógyulása után a kamarában volt. A tanuhoz:

— Ismeri ezt a botot?

— Igen, ez a nagyságos uré volt.

— Hol állott?

— A spajzban.

— Biztos?

— Igen.

— Jól gondolja meg, mert esküt kell tennie.

— Igen, megesküszöm rá, hogy a spajzban volt.

Tóth bíró: Nyugodtak voltak a Zsilinszky-fiuk, mikor megérkeztek?

— Igen.

Az ügyész: Kalappal távoztak el?

— Nem. Az egyik a verandán hagyta a kalapját.

Dr. Kenedy indítványára a törvényszék nem esketteti meg a tanut, hanem előbb kihallgatja Bóka cselédét.

Viczián Mátyás vallomása.

Viczián Mátyást hallgatta ki ezután a törvényszék. A gyilkosság napján azért ment Achimhoz, mert az hívatta. Háromnegyed nyolc órakor ment oda s látta, hogy bejött két fiatalember.

A tanu apja mondotta nekik, hogy ne menjenek be, de ők azt felelték, hogy sürgős a dolguk. Az ajtót nem tették be maguk mögött. — Hallotta, hogy Achim azt kérdezte tőlük:

— Mit akarnak?

— Most döglöni kell! — volt a válasz és közvetlenül azután lövéseket hallott. Majd ezt hallotta:

— Mátyás, Viczián bácsi, lönek rám, gyilkosok!

Erre ő bement az ebédlőbe és rákiáltott a Zsilinszky-fiukra:

— Mit csináltok itt!

Ebben a pillanatban Achim félrelökte a Zsilinszky-fiukat, kirohant az ebédlőbe, a hova a nagyobbik fiu még utána lőtt.

Ő széket emelt Gáborra, de az revolvert fogott rá. Szembesítik a tanut a Zsilinszky-fiukkal; mind a kettő szemébe mondja Viciánnak, hogy valótlan a vallomása, Kenedi ellenzi a tanu megesketését, de a bíróság elrendelte a megesketését. Kenedy semmiségi panaszt jelentett be.

Viczián Mihály.

Ezután Viczián Mátyás apját, Viczián Mihályt hallgatják ki. A lövések számára nem tud határozott felvilágosítást adni és ellentétbe kerül a vizsgálóbíró által tett vallomásával.

Mikor az elnök erre figyelmezteti, azt mondja, hogy sohasem volt még törvény előtt és a vizsgálóbíró nagyon szigorú volt. A leg-súlyosabb lövés — mondja — az volt, amikor a nagyságos ur kiszaladt és az egyik reá lőtt. Be akartam menni a szobába, az ajtónál össze-ütköztem Endrével. A harmadik lövés füstjét is láttam.

Póka Ilma a gyilkosság után történeteket mondja el.

Délután 3 órakor folytatják a tárgyalást.

Fejős István csendőrőrmester azt állítja, hogy a Zsilinszky fiuktól ő vette ki az első vallomást. E szerint a két testvér kereste az alkalmat, hogy Achimot inzultálják.

Staffel Jánost hallgatták ki ezután, ki jénnyegtelen vallomást tett.

A tárgyalást holnap folytatják.

Szentkereszty tábla-elnök a tárgyaláson.

A mai tárgyaláson megjelent *Szentkereszty* Zsigmond báró, a nagyváradi tábla elnöke. A gyulai törvényszék ugyanis a nagyváradi tábla hatásköréhez tartozik. Báró Szentkereszty végig hallgatta a délelőtti tárgyalást.

Eredeti

Chassala szandálok

és angol tennisz cipők kizárólag

REICHARD áruháza

cégnél kaphatók.

115 B

UJDONSÁGOK.

* **A megyei nemzeti munkapárt értekezlete.** Biharvármegye törvényhatósága tudvalevőleg ma kezdi meg az idei nyári közgyűlését. A közgyűlést megelőzőleg tegnap dr. *Beöthy* László elnökleite alatt a megyei nemzeti munkapárt értekezletet tartott. Az értekezleten küldönsen részletesen foglalkoztak az új egészségügyi körök beosztásával. A főszolgabírói lakásokra vonatkozólag elhatározták Varró Domokos javaslatára, hogy a lakások felügyeletét a vicinális mérnökségnek osztják ki. A vicinális utak mérnöke állandóan megfogja vizsgálni a lakásokat és minden alkalommal intézkedni fog azok kijavítása iránt. A Tisza Kálmán szobor ügyében az állandó választmány javaslatát fogadták el.

* **Perces és Pray György utcák csatornázása.** Szaniszló utcán és a környékén már nemsokára készen lesznek a csatornák lefektetésével, a Káptalan-soron is elkészült a csatorna, de Perces utcát és a papnövelde mellett levő Pray György utcát kihagyták a csatornázásból. A perces-utcai lakosok kérvényt intéztek a városhoz, hogy ezen utcát is csatornazzák, mert az utca mindkét végén már csatornázva vannak az utcák s ha ezen kis összekötő utcában is megcsinálják a csatornát, az egész környék csatornázva lesz. A városi mérnöki hivatal javasolja úgy Perces-utcának, mint Pray György-utcának a csatornázását. Az előbbi 11658 K 76 fillérbe, az utóbbi pedig 8170 K 95 fillérbe kerülne. — Ha a város a közegészségügy szempontjából veszi a kérdést, gondolni kell mielőbb Páris utca csatornázására is, mert ez az utca állandóan telve van zöld pocsolókkal, amelyek megfertőzik a környék levegőjét. Már a szomszédos utcákon megérzik az itteni bacillus-telepek büze.

* **Bier főhadnagy Budapesten.** Bier főhadnagy, ki még szombaton elindult repülőgéppel Bécsből, de Győr környékén a gép sérülése miatt leszállt, ma reggel Patasról jövet hét óra harmincöt perckor leszállt a rákosi aviatikai telepen. Reggel öt óra huszonöt perckor szállt fel Bier a Patas melletti Bendőpusztáról. Jelenvolt a hatóság részéről Nagy Dezső szerdahelyi főszolgabíró és Marschal János járási orvos. Zuhogott az eső úgy, hogy

csak igen kevesen nézték a felszállást, amely az átmedvesedett, zombékos talajon feltűnő könnyen történt. Bier a levegőben két kört írt le, azután Nagymenyér felé tovarepült. Körülbelül fél 8 órakor Budapesten vagy háromszáz méter magasságban karcsu, de hatalmas vászonmadár repült át a csillámoló Duna felett. Egy pillanatra megakadt az utcai forgalom a boltok vasredőnyeit felhúzó szolgák kieresztették kezükből a hosszú rudat, a kocsisok nyitott szájjal maradtak félig álló pozícióban üve a bakon, mindenki a magasságba nézett, ahol az első repülőgép szállott át Budapest felett. A Belváros szívében, a Klotild-paloták között jött a gép, mint szunyogdongás hallatszott berregése, aztán kiszállt a Rákóczi ut felé és utját a rákosi utnak vette, elcsapott Kőbánya felett, a Hungária-körútnál éles kört írt le és aztán a hangárok felé vette utját. Katonák gyakorlatoztak az óriási mezőn, voltak ott tűzerek, huszárok és gyalogosok, pattogott és recsegett a kommandó, mikor egyszerre megjelent a levegő csodája. Es abban a pillanatban minden gyakorlat abbamaradt. A tisztek a huszárokat és tűzereket hirtelen kivezényelték abból a körből, ahol a leszállás várható volt, a bakák sorai felbomlottak, általános izgalom és idegesesség mindenfelé. A jövendők hadseregének egy közkatónája, egy távoli üzenet jelent meg a levegőben. Nagy köröket írt le, nem vette utját a mésszel bekerített körnek, hanem rendkívül sebes siklóereszkedéssel, igen nagy kilengéseket téve szállt a föld felé. A délelőtt folyamán József főherceg és Augusztina főhercegnő a Park-Klubban fogadták Bier főhadnagyot, akit délben a tizedik huszárezred látott vendégül. Biernek az volt a szándéka, hogy egy órai itt tartózkodás után vissza repül Bécsbe, de a szél miatt felszállását elhalasztotta.

* **Esküvő.** Ma este 6 órakor vezetni ol-tárhoz az olaszai róm. kath. plébánián, templomban *Egely* Alajos városi közigazgatási gyakornok kedves menyasszonyát, *Kelepecs* Jolánt, özv. *Kelepecs* Lajosné birtokosné leányát. Ugyancsak ennek leányának *Annának* esküszik örök hűséget *Gerinczy* Ferenc kir. mérnök Budapestről. A család ez alkalomból lakomát ad a Pannonia kis termében.

* **Az ausztráliai mlíók** Annak idején nagy feltűnést keltett közleményünk, melyben arról adtunk hírt, hogy egy dúsgazdag aranybánya tulajdonosa Ausztráliában meghalt és most az örökösök, akik között *Novák* József volt városi tisztviselő is szerepel — megindították az eljárást a pénz megszerzése iránt. Ujabbán, mint értesülünk öten jelentkeztek örökösöként, azonban ezek közül csak hárman, köztük *Novák* József is tudják a rokonságot bizonyítani. A megmaradt három rokon öt ügyvédet fogadott, akikkel Ausztráliába fognak utazni a boldog örökösök. Az utiköltség fedezésére egy budapesti pénzintézet 500,000 korona költséget előlegezett. A nyolc tagból álló társaság a napokban indul Ausztráliába és lehetséges, hogy kint is maradaak, ha a hagyaték nagy részét képező aranybányát nem tudják másként megfelelően értékesíteni.

* **Mázsás peresomó.** Miért haladnak lassan az árvaszéki ügyiratok elintézésénél a tisztviselők? erre a legtöbb laikus ember a tisztviselők kényelem szeretetét hozza fel. Pedig hogy nem így áll a dolog, arra igen jellemzően felelt meg tegnap dr. *Fássy* Lajos megyei tb. főügyész. A főügyésznek ugyanis kiosztották a biharpüspöki *Popa* Sándor féle

peres ügyet véleményezés végett. A vélemény folyton késétt és e miatt állandóan sürgették *Fássy*t, aki végre tegnap beadta a véleményt s egyidejűleg jelentette, hogy eddigi késlekedésének oka az volt, hogy a kérdéses ügy már ezelőtt nyolc évvel is 79 kiló és 200 gramm volt, s jelenleg egy métermázsán is felül van. Ennek az ügynek az áttanulmányozása pedig sok időt vesz igénybe.

* **Eljegyzés.** *Schröder* Imre cs. és kir. tüzérhadnagy eljegyezte dr. *Feifer* József ügyvéd, Karlsbad város főpolgármesterének leányát *Hansit*.

* **Az új bérkocsi szabályrendelet.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága a régi, sok tekintetben elavult bérkocsi szabályrendeletet módosította. Az új szabályrendeletben sok szükséges újítás van a közönség érdekében, viszont a bérkocsi díjak is némileg emeltettek. Az új szabályzat július 8 án lép életbe.

* **Szerb rendőrtiszt Bihar vármegyében.** Nincs kizárva, hogy rövid időn belül a szerb rendőrség egyik tagja Biharvármegyében is teszi tiszteletét. A rendőrtisztviselő a magyarországi rendőrségi intézmény tanulmányozása végett jár Magyarországon. A belügyminiszter tegnap értesítette erről a vármegyét és pedig azzal az utasítással, hogy megérkezése alkalmával megfelelő támogatásban részesítsék.

* **Államsegély a tamáshidai közhid céljaira.** *Tamáshida* község képviselőtestülete elhatározta, hogy a Fekete Körösre vasbeton hidat készíttet, melynek költségeit részben államsegélyből fedezi. Az államsegély iránt kérelemmel is járultak a kereskedelmi miniszterhez, ahonnan tegnap érkezett le a határozat, mely szerint a hid céljaira 17000 korona segélyt utalványozott a miniszter.

* **Nagyvárad város Hivatalos Közlönyének** 12. száma tegnap jelent meg. A lap élén Nagyvárad város nyilvános könyvtárának szabályrendelet-tervezetét közli. E szerint a könyvtár használata ingyenes, az olvasó teremben a kitűzött időben minden tisztességesen öltözött és tisztességesen viselkedő egyén olvashat. A szabályzat a későbbi fejlődéséről is gondoskodik. Ezután hozza a Közlöny a júniusi városi közgyűlés lefolyását, a bérkocsi szabályrendeletet.

* **Tanfolyam pénzügyintézet tisztviselői részére.** A nógrádi, honti és gömöri pénzügyintézet tisztviselői egyesülete *Rozsnyón* szaktanfolyamot rendez az ország összes pénzügyintézetinél levő igazgatósági tagok és tisztviselői részére. A tanfolyamon előkelő pénzügyintézet tisztviselői tartanak szakelőadásokat. Bennünket közelebbről azért érdekel a tanfolyam, mivel dr. *Hoványi* Géza országgyűlési képviselő, a Nagyvárad Takarékpénztár nyugalmazott vezérigazgatója is kilátásba helyezte, hogy szintén előadást tart a tanfolyamon. A tanfolyam haligatói *Rozsnyófürdőn* kedvezményben részesülnek. Akik a tanfolyamon részt akarnak venni, *Szentiványi* Dezső titkárnál jelentkezhetnek *Rozsnyón*.

* **Letartóztatott zsebvígó.** Tegnap délután 4 óra tájban Kolozsvári utcán szolgálatot teljesítő rendőrt az Arany-korona vendéglő tulajdonosának felesége azzal hívta be a vendéglőbe, hogy ott egy ismeretlen úri embernek látszó egyén egy román embert ki akart zsebelni. A rendőr bemenvén a vendéglőbe, igazolásra szólította fel az idegent, aki azonban ahelyett, hogy nevéét és állását megmondotta volna, azt felelte, »hogy sehonnainak hívják.« Ezzel azonban nem elégedett meg, hanem a rendőrnek támadt s öklével mellette ütötte és arcul verte. Azután egy széket kapott fel s azzal akarta a rendőrt fejbe ütni, azonban ebben a endéglős és az oláh vendégek megakadályozták. A rendőr az idegent, miután személy-

azonosságának igazolását újból megtagadta, a rendőrkapitányi hivatalhoz előállította, ahol kiderült, hogy Zsurkucz Vazulak hívják. Miután nevezett ellen több rendbeli büntvédi eljárás van folyamatban, előzetes letartóztatásba helyeztetett.

* Vádak egy szolgabíró ellen. A Pesti Hírlap az utóbbi időben a vádak valóságos szónét zudítja a biharmegyei tisztviselőkre. Legutóbb **Barthos Adorján** jelenleg szalárdi szolgabíró azzal vádolta meg, hogy még élesdi szolgabíró korában egy jegyzőkönyvbe valótlan adatokat vétetett fel. Barthos Adorján a vádak alól tisztának érezvén magát megkérte maga ellen a fegyelmi vizsgálatot, hogy ennek lejárta után a Pesti Hírlap ellen megindíthassa a sajtótört.

* A Püspök-fürdőben üdülő vendégek névsora a következők: Mayer Jolán Arad, Hézső Pálné földbirtokos neje Hódmezővásárhely, Pásztor János földbirtokos és neje Hódmezővásárhely, Gyerei Pál földbirtokos és neje Csaba, Német Antal földbirtokos és családja Zsadány, Hankó Mihály és családja B. Csaba, Somogyi István és családja földbirtokos Szeghalom, Adler Adoltné keresk. neje Füzessyarmat, Farkas Albert kereskedő és neje N. Szabolcs, Belanka János földbirtokos és családja B. Csaba, Rosenthal Jakab és neje Nagyváradi, Elek Síndorné földbirtokos Karcag, özv. Lindenfeldné és leánya Nagyváradi, V. S. utór Dániel földbirtokos és családja Tetétele, özv. Bálint Sámuelné magánzó D. brecen, Szatmári Irma Debrecen, Krámer Mór kereskedő Kismarja, Baumöl Izraelné keresk. neje Sz. Nagytalu, Friedmann Farkasné keresk. neje Magyar-patak, Bodon Lajosné földbirtokos Mátészalka, Bodon Barna földbirtokos Mátészalka, Zsoldos István földb. Hódmezővásárhely, Kazár Mihály és családja földbirtokos Békés Csaba, Schwartz Jakab neje és leánya Arad, Mártonfi Márton Nagyváradi, Meskó Boldizsár és neje Nagyváradi, dr. Wertheimstein Henrik főszolgabíró Belényes, Miskolczy Barnáné, közjegyző neje Nagyváradi, Miskolczy Lilly Nagyváradi, Ölyüs András közs. pénzt. és neje Sarkad, Kocsis Béla gyógyszerész É. d. Jakabfi József bankigazgató Eled, Klein Mihály keresk. ügynök Nagyváradi, Kovács Vilmos bankigazgató Budapest, Németh Mária magánzó Zsadány, Kiel Juliánna vendéglősné M. Pecska, Finszler György magánzó Fugyivásárhely, Darkó Lajosné asztalos neje Nagyváradi, Kiss Mihályné szabó neje Nagyváradi, Péter László kerekgyártó és neje Fugyivásárhely, Tornyai Sándor gazdálkodó Ugra, Dusa Mihály és neje Karcag, Czup Józsefné iparos Székelyhid, Bartók Márton birtokos és neje Mezőberény, Ötvös Antal és családja Nagyváradi, Császi Imre gazdálkodó Miskolc.

x A püspök-fürdői galamblovászat után. A Püspök-fürdőben e hó 8-án megtartott galamblovás versenyen 9 díj közül 6 Ladányi József nagyváradi puskaműves mester fegyvereivel nyertett el és pedig 2 első díj, 2 második díj és 2 harmadik díjjal. Üzlet Nagyváradi Rákóczi-ut Moskovits palota. M. kir. lóporáruda, telefon 269.

* Kiadó lakás a kamara épületében. A kereskedelmi és iparkamara székházában egy 4 szoba, konyha s mellékhelyiségekből álló lakás a f. évi november 1 től kiadó.

x Stern a villamos a javított dr. Just Wolfram égőket (hisz már más nem is létezik) 20 gyertyától 50 gyertyáig szombat esti fél 7 órától vasárnap délelőtt 10 óráig Korona 2.50-ért árulja, nagyobb vételnél engedmény. Elvállal szakmájához tartozó mindennemű villamos világítási, villamos jelző csengő, telefon és villámhárító munkákat a legolcsóbb áron Bémer-tér. Telefon 556. B

Butorok, konyhafelszerelés, mosó-üst, fürdőkád, elutazás miatt **eladó**, 3 szobás lakás augusztusra **kiadó** Magyar-utca 1. Mezey. 376

Tudósítás!

Tudatni kívánom az igen tisztelt eddigi megrendelőimmel és az elegáns ruhákat szerető uri közönséggel, hogy **a tavaszi és nyári szöveteim**

megérkeztek. Angol és belföldi szövetekben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi céggel felveszem a versenyt, ugyancsak az előállításban is, ami a saját vezetésem alatt történik

Nagybecsű pártfogást kér

FRIEDLÄNDER

angol uri szabó cég

Nagyvárad, Szent János utca 4. sz.

Mintákkal kívánatra háznál szolgálok.

x E hó 8-án megtartott galamblovás versenyen **Ladányi József** puskaműves fegyvereivel nyert tárgyak pár napig Rákóczi-ut Moskovits palota **Ladányi József** puskaműves kirakataiban láthatók, aki ezen szép tárgyakat még eddig nem látta, ne mulassza el, hogy azok t meg ne nézze.

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzlet

folyó év május 1-én helyezte át míg az építkezés tart Nagyváradi, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits házába, az Orsolya zárda templomával szemben.

x Néhai főtisztviselő Makutz Ernő hteol. könyvtarát míg a készlet tart **olcsón** kiárusított. Bankó A. könyvkeres. Rákóczi-ut 10 sz.

FLEGMAN

grenadinjai

a legszebbek és legjobbak.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Szerda: Elnémult harangok.) Gál Gyula felléptével.)

Csütörtök: Szókimondó asszonyság. (Gál Gyula felléptével.)

Péntek: Vén bakkancsos és fia a huszár. (Gál Gyula utolsó fellépte.)

Szombat: A bor. (Csák Ica bemutatkozása Eszter.)

Vasárnap este: Ejen a király, este: A kék-vér, operett bemutató.

Gál Gyula vendég szerepe. A Nemzeti-színház kiváló művészgárdájának legjelesebbje, Gál Gyula kezdi meg három estére ter-

vezett vendégtelépéseit a Szigligeti-színházban. Ma este Elnémult harangoknak Todezku pópa szerepében. Csütörtökön a Szókimondó asszonyság Napoleonját játssza. Mint a Vén bakkancsos meg a fia a huszár vörös csaplárosa bucsuzik el Gál Gyula a nagyváradi közönségtől péntek este. A vendégtelépések iránt városzerte osztatlan érdeklődés nyilvánul meg s a jegyek nagy része már elkelt.

Vas és rozbutor

gyári rakatári

Székrenyág 3 matracca 19 korona
Sodronybetét 10 korona
Rézkarínss 5 korona
Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható
Kohn Adolf
 vaskereskedőnél Nagyváradi, Kossuth-utca 10 sz. Telefon 636.
 Tanuló fizetéssel felvétetik.

TANÜGY.

Iparostanoncisko a Derecskén. Derecske község képviselőtestülete legutóbb tartott ülésén elhatározta, hogy még folyó évben felépíti az iparostanonciskolát. Az iskola céljaira már tekintélyes összeg áll a képviselőtestület rendelkezésére. Az iskola fenntartásához állami segítséget is fognak kérni. A képviselőtestület határozata tegnap érkezett be jóváhagyás végett a vármegyére.

MULATSÁG.

A nyomdászok táncvígája. Gutenberg nagyváradi u. ódai nagyban készülnek, hogy a régi jóhírű nyomdász-mulatságokat telivelelték. A magyarországi könyvnyomdászok szakegyletének nagyváradi csoportja **Julius hó hó 2-án a Sport-téren** zártkörű táncvígalmat rendez, amely konfetti-cátával, serpentin dobással és szerencse-halászáttal lesz egybekötve, szóval a buzgó rendezőség gondoskodik, hogy vendégeiknek minél kellemesebb szórakozást szerezzenek. Kedvezőtlen idő esetén a mulatságot Julius hó 9-én tartják meg.

ZENE ÉS MŰVÉSZET.

Művészek kiállítása.

Kevés olyan izléesen összeállított s a nyugodtabb polgári érzéknek és izlésnek megfelelő kiállítást élveztünk végig, mint azt, amelyik már pár hete díszlik a jogakadémia komoly bangulatu dísztermében.

A kiállított képek intenciója, művészi fel fogása messze áll attól a gőgös művészi artistikuságtól, amely hideg főénnel mosolyog a lenézett polgári erkölcsre és nagyon is vakmerő, nagyon is elbizakodott. A festmények szinte mind oda kíváncznak az elegáns, szalónok, világos nappalik falaira. Mindenről valami behízelt kedvesség mosolyog le; az az egészséges erő, mint amelyik, Szaboicska mélyről fakadó verseiből árad az ember telé.

Különböben is az egész kiállítás tendenciája kulturtartalma és igazán szükséges. A

képkereskedők széles száju reklámmal terjesztett »műtárgyai« helyett előkelő kritikusok keze alól kibocsátott műveket hozott igazán alacsony árt. Már csak ezért a vállalkozásért is megbecsülést és széles támogatást érdemel.

Es ugyilatszük már sokan rájöttek e kedverő és ritkán kínálkozó alkalom szerencsés voltára; legalább is erre vall az a vételkedv, amely siet biztosítani magának nem is egy, de két három brácses képet.

A vevők sorában ott van dr. Várady Odón, Bíró ezredcorvos neve, továbbá Fejér Sándor, Fleischhacker Gyula és Várady Aladár, a népszerű karmester. Legujabban Demetrowics ügyvéd vett egy nagy, szinttechnikában elsőrangú képet.

A kiállítás délelőtt 10 órától van nyitva délután 1-ig s aztán délután 3 órától este 7 óráig. A tárlat valószínűleg vasárnapig lesz itt és mint halljuk nagy szabású tombola lesz, hangversenyyel egybekötve. Belépő díj 60 fillér.

Igazságszolgáltatás.

Szenzációs leleplezés Gábel Jakab sajtóperében.

Gábel Jakab ismeretes sajtóperében, mely nemrégiben az ő elítélésével végződött, szenzációs fordulat állott be. Ugyanis tudomására jutott a védelemnek, hogy a tárgyalás befejezése előtt az egyik esküdt odanyilatkozott, hogy Gábel Jakabot egész biztosan el fogják ítélni. Több tanu hallotta az esküdt ezen kijelentését, melyet közjegyzői okiratba foglaltak és most ezen az alapon kéri a védelem a kir. Kurriát, hogy semmisítse meg az ítéletet és új esküdték elé tűzze ki Gábel Jakab perét.

A Kuria még nem tárgyalta az ügyet, de ezek után minden valószínűség szerint megsemmisíti az ítéletet és az esküdt sem fogja meguszni szárazon Gábel Jakab ügyét.

Ujfaluban makaóznak.

A makaó, mint azt minden intelligens magyar ember tudja, olyan kártyajáték, melyet nem szabad játszani, mert a törvény házárd játékok közé sorozza, de amelyet épen ezért nem tartanak épen megvetendő dolognak, a hozzáértők. Nemcsak Ujfaluban szoktak makaózni, de a véletlen szerencse, vagy nekik szerencsétlenség úgy hozta magával, hogy épen a múlt év október 1 én Berettyóujfaluban végbement makaópartiról írunk kell a kir. törvényszék szives figyelméből.

Ugy történt a dolog, hogy Grósz Zsigmond kávéházában javában folyt a játék és feltűnt, hogy mindég a bankos, Grósz Zsigmond nyert. Aki ismeri a makaó című, igen felemelő szórakoztató játékot, az tudja, hogy hárman szokták játszani, a többiek a passiv szemlélők, a »proziterek«, akik a játékok kártyáit szemlélik és annak a blattjára tesznek bizonyos koronákat, a kiét jobbnak találják. Grósz Zsigmond a kávé és Hercz Farkas vittek a vezérszerepet, míg Fodor Géza, dr. Nagy Ede, Katz Mór, Brozik Dezső és mások, passiv, még pedig komolyan passiv részt vettek a játékban, mert egy csomó koronájuk eluszott.

Amint említettük, az volt a gyanu, hogy Grósz és Hercz összejátszottak és így megcsalták a játékosokat.

Ezért ez a kettő család, a többiek pedig házárd játékok miatt állottak a kir. törvényszék büntető tanácsa előtt. Vámosy Mihály elnökölt, a védat dr. Szolnok Jenő képviselte, a védelmet dr. Medvigy Gábor, dr. Borsy és dr. Feldmann ügyvédek látták el. A tanuk pozitív adatot nem tudnak mondani Grósz és Hercz ellen, azért őket a törvényszék felmentette a család vádjá alól, míg a többieket 20—20 K pénzbüntetésre ítélte a házárdjáték miatt.

Ezek után valószínű, hogy többet nem fognak makaózni Ujfaluban és nem lesznek 50—100 koronás tétek . . .

NYILTTÉR.

REISZ MIKSA butorgyára

Nagyvárad,

Rákóczi-út 14.

szám alatt

(„APOLLÓ” mellett).

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával
művészikivitelben szájpaddás
nélkül is készít **kitünő** hirn
nevü

Fogműtermében

Özv. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sással szemben

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése

Budapestben

Határidők zarálatata:

Apr. lisi buza (1912)	—	—	12.20
Októberi buza	—	—	11.93
Októberi rozs	—	—	9.40
Októberi zab	—	—	8.31
Májusi tengeri (1912)	—	—	6.48
Juliusi tengeri	—	—	7.18
Augusztusi tengeri	—	—	7.24
Augusztusi repce	—	—	14.—

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	—	—	824.—
Oszták hitelrészvény	—	—	645.—
Jelzálogbank	—	—	486.—
Leszámitoló és pénzváltó	—	—	569.—
Salgótarjáni község	—	—	659.—
Oszták államvasut részvény	—	—	754.—
Közuti vasut	—	—	766.50
Rimamurányi vasmű	—	—	682.—

Városi vasut — — — — 389.—
Beocsini cement — — — — —
Magyar bank és keresk. r. t. — 740.50

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint
a megyei főtiszte-
lendő papság szál-
litója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

6552, 8681, 8925—1911 sz.

Hirdetmény.

Nagyvárad összes városrészeire vonatkozó s a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott folyó 1911. évi I. és II. osztályu kereseti adókievetési lajstromok az 1883. évi XLIV. tc. 18§-a értelmében folyó évi június hó 21—28-ik napjain át nyolc napi közszemlére a városi adóhivatal és pedig az I-ső kerület (Olaszi) nézve a 21-ik — a II-ik kerület (Ujváros és Külváros) nézve a 15-ik, számu s a III-ik kerület (Váralja, Velence, Csillagváros és a Hegy) nézve a 26-ik számu szobájában azon figyelmeztetés mellett tétetnek ki, miszerint érdekelt adókötelesek, azon idő alatt, az említett lajstromokban terhükre előirt adót megtekinthetik s az elleni netaláni felszólamlásukat azon adózók, kik ezen adónemmel már előző az évben is megróva voltak, a lajstrom közszemlére kitételének napját követő 15 nap alatt, azok pedig, kik ezzel a folyó évben előzör rovatok meg ezen adójuknak adókönyvecskéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt a kir. pénzügyigazgatósághoz írásban benyújthatják. A később benyújtott felebbezés érdemi tárgyalás alá nem fog vétetni.

Nagyvárad, 1911. évi június hó 19-én.

377

Városi adóhivatal.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	8 10
V.-Velence >	8 00	10 00	2 20	5 00	8 20
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	8 44
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	8 49

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 19	5 59	9 29
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	9 34
V.-Velence >	9 17	11 19	3 37	6 17	9 47
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	9 57

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	8 81
V.-Velence >	8 10	10 10	2 30	5 10	8 41
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	8 56
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	9 03

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Félix-fürdő ind.	8 40	10 30	3 00	5 40	9 10
Rontó >	8 47	10 46	3 07	5 47	9 17
V.-Velence >	9 00	10 59	3 20	6 00	9 00
Nagyvárad érk.	9 10	11 09	3 30	6 10	9 40

* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.

Telefon: 629. sz.   Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótallok.

Telefon: 629. sz.   Telefon: 629. sz.

192

2—3 középiskolát végzett fiu

nyomdász tanulónak

felvétetik

Szent László-nyomda

R.-T.-nál.

Dajkovits E.

fényirodájában

Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,

villany felvételei speciálitása

utólérhetetlen.

A Z I G A Z,

hogy sehol sem lehet oly kellemesen szórakozni, mint

Kecskeméthy István

„NEMZETI“ vendéglőjében.

Kitünő magyar konyha. A legjobb fajborok. Abonánsok polgári árban megegyezés szerint szolgáltatnak ki.

— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

— Belépti díj nincs. —

A vidékiek találkozóhelye.

Szállodámban szobák 1 korona

— 60 fillértől kaphatók. —

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a „NEMZETI“ szálloda, vendéglő és kávéház bérletje.

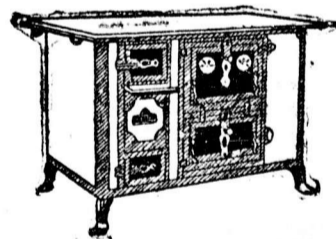

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Perces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegárak állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Rákóczi-ut 5 szám, Veiszlovits-ház.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.	1 üveg Kerpel kézfinomító	88 kr.	1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 35 kr
1 > francia szájviz	25 >	1 tégely Margit crém	40 >	1 Gillette utánzatu borotva készülék	1 > 50 >
1 > száj szagtalanító	50 >	1 > Diana crém	65 >	1 valódi serte hajkefe	70 >
1 tubus dr Heyder fogcrém	50 >	1 drb Dianna szappan	65 >	1 dublé bajuskefe	20 >
8 > Thymol	20 >	1 dob Lickner puder	88 >	1 valódi serte ruhakefe	45 >
1 > Stomatin	20 >	1 > amerikai porcellán puder	1 frt 20 >	1 körömkefe	05 >
1 > tégely Odontin togaszta	55 >	1 üveg amerikai petrol	50 >	1 surolókefe óriási	20 >
1 drb Odontin betét	35 >	1 > Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt — >	1 surolókefe kisebb	10 >
1 üveg Picavan	98 >	1 fekete champos	12 >	12 drb Royal angol cipő crém	96 >
1 üveg Bay Rum	35 >	1 rud rozsa Glycerin szappan	20 >	1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 >
1 > Jera violette brillantin	30 >	3 drb francia ibolya szappan	50 >	1 > cipőfényesítő flanel	20 >
1 > francia brillantin	15, 22, 35 >	1 > Kielhauser ibolya glycerin szappan	28 >	1 > Jurigatem Zománc	80 >
1 > folyékony brillantin	50 >	1 > Speick szappan	28 >	1 mtr vörös gumicső	60 >
1 > valódi dió olaj	15 >	1 > Windsor szappan	88 >	Egynegyed Ko Brunz watta	35 >
1 > > kivonat	75 >	1 tubus kaloderma	28 >		
1 drb bajuszkötő	15, 20 35 >	1 > Beloderma kézfinomító	20 >		
		1 üvegtégely tejcrém	20 >		

805

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Sajat zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árakról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökben!

Jégszekrények

nagy választékban

Fagylaltgépek

Ltr.	1	2	3	4
Kor.	10	1250	1450	17

Vajköpülőgépek

Ltr.	1	2	3
Kor.	360	480	560

Kerti vasbutorok állandó nagy választékban.
Modern konyhaberendezések zománcozott és Alumínium edényekből.

Telefon 390.

TARSOLY és RISZTÓ különlegességek vaskereskedésében.

A Bihar megyei Gazdák Áru és Hitelintézete Rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1,000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5°/₁₀₀-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadó az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenféle bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra.

161

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpáival szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa darabja 3.60 kor. 100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalékos kártell áron alul.

Mindenféle izzólámpa különlegességek, fénypésszámpák ugyancsak legolcsóbb áron kaphatók.

Csillárok,

Évlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön célra épített nagy

csillár-raktárunkat

megtakarításra ajánljuk.

Állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. léertől 12 léertől minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, hővit. sét, átalakítását, javítását, évlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

villamos világítás

Telefon szám 514.

81

Főszerező telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

MEGNYILT a PÜSPÖKFÜRDŐ!

Magyar-Pécskai Dankó Boldizsár Kálmán kitűnő zenekara közreműködésével május hó 1-én a nagyközönség számára.

A fürdő híres gyógyvize a legkülönbözőbb betegségekben bámulatos gyógyulást idéz elő. Vonatközlekedés naponta ötször, a nagyváradai állomásról. A vendéglőben kitűnő konyha és pince. — A szállodában teljes kényelem. Mérsékelt árak. — A fürdőben ujonnan berendezett nagyszabású uszoda. — Fürdővonatok a mai naptól kezdve közlekednek. Minél számosabb látogatást kér

Kernáts János, fürdőbérő.